

א' שבט, תשע"ד, 2.1.2014

גיליון מס' 390

פרשת בא

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה גַם אִתָּהּ תִּתֵּן בְּיָדֵינוּ זְבָחִים וְעֹלֹת וְעֵשִׂינוּ לָהּ אֶל-לֵהֲיִנוּ"

מאת יואב איתן, קבוצת יבנה

בעקבות שלושת ימי מכת החושך, חוזר פרעה וקורא למשה ואהרן. הפעם אין בפיו בקשה להסרת המכה מעל מצרים אלא הזמנה לארמון לבשר על שינוי בהחלטות,

"וַיֹּאמֶר, לְכוּ עִבְדוּ אֵת ה' רַק צֹאנְכֶם וּבְקֹרְכֶם יִצַּג, גַּם טַפְכֶם יֵלֶךְ עִמָּכֶם" (שמות, י/כד)

לכאורה מדובר בהזדמנות, בגישה חדשה. אך משה רבנו אינו מתבלבל ומבין כי ההיתר הוא לעבוד את הקב"ה ללא קרבנות, ללא פגיעה בקדשי מצרים האלילית. תשובתו של משה לפרעה מדהימה בתעוזתה,

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, גַּם אַתָּה תִּתֵּן בְּיָדֵינוּ זְבָחִים וְעֹלֹת וְעֵשִׂינוּ לָהּ אֶל-לֵהֲיִנוּ" (שם, י/כה)

יש להבין על מה הוויכוח. לעיתים אנו טועים לחשוב כי הוויכוחים הרעיוניים עליהם מלמדת התורה הם נחלת העבר. בעולם המודרני עסוקים בבעיות מוסריות ברמה גבוהה יותר מאשר במצרים הקדומה. הבנת הוויכוח שבין משה רבנו לפרעה מלמדת כי דבר לא השתנה.

כזכור מיד בסיום המבול כרת הקב"ה ברית מחודשת עם האנושות ובמרכזה ההיתר לאכול בשר. נחמה ליבוביץ מבארת מדוע איסור אכילת בשר אשר היה נכון לגן עדן, גרם בעולם שמחוץ לגן עדן להתדרדרות מוסרית קשה שכללה רצח, גילוי עריות ועבודת אלילים, וחיבה את עונש המבול,

"הָאָדָם, לְמִרְוֹת הַיּוֹתוֹ שׁוֹנָה שִׁינוּי עֲצוּם מִן הַחַי, שֶׁכַּח עֲלִיוֹנוֹת זֶה. שֶׁכַּח כְּבוֹדוֹ וְתַפְאֲרָתוֹ הַתְּקַרְבָּ אֶל הַחַי וְאֵף הַתְּעַרְבָּ בּוֹ... לְכֵן נִיתֵן לוֹ (לְאַחַר הַמַּבּוּל – י.א) הַחַי לְאוֹכְלָהּ" (נ. ליבוביץ, עיונים בספר בראשית)

גם במצרים טעו והעמידו את בעלי החיים והאדם באותה מדרגה ערכית, ולעיתים אף עשו את בעלי החיים לאלים. משה רבנו מתווכח עם פרעה על סולם הערכים האנושי.

הסבר זה משתלב יפה עם המשך הפרשה, עם המצווה המיוחדת לעם ישראל העומדת כתנאי ליציאת מצרים,

"דַּבְּרוּ אֶל כָּל עַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעֵשֶׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׁהָלַבְתָּ אֶת-אֲבֹתָהּ לְבֵיתָהּ... וְשַׁחְטוּ אֶת-כָּל קֶהֱל עַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל... וְלָקְחוּ מִן הַדָּם וְנָתַנוּ עַל שְׁתֵּי הַמְּזוֹזוֹת וְעַל הַמַּשְׁקוּף... וְרָאִיתִי אֶת הַדָּם וְפִסַּחְתִּי עֲלֵיכֶם וְלֹא יִהְיֶה בְּכֶם נֶגֶף לְמַשְׁחִית בְּהַכְתִּי בָאָרֶץ מִצְרַיִם" (שם, יב/ג-יג)

ובהמשך מפורט כי מי שלא יאכל כזית מקרבן הפסח ייענש בכרת. יציאת בני ישראל מעבדות לחירות תלויה במעבר מסולם הערכים המצרי לעברי.

האם התקיימה נבואת משה רבנו?

המדרש עונה בחיוב,

"גם" לרבות, כיצד "גם צאנכם גם בקרכם קחו כאשר דברתם ולכו". אילו נאמר צאנכם ובקרכם הייתי אומר לא נתן להם אלא צאנם ובקרכם, כשהוא אומר "גם" ריבה, מלמד שנתן להם דורון משלו לקיים מה שנאמר "גם אתה תתן בידנו זבחים ועלת". (ילקוט שמעוני, וירא, רמז צב)

ואם חשבנו כי וויכוח זה מאחרינו, לצערנו יצאו האומות המתקנות באירופה לאחרונה בחקיקה "מודרנית" לאיסור השחיטה הכשירה. בבסיסו של האיסור נמצאת הטענה כי היחס הנכון לבני האדם (יחס אנושי, "הומני" - humane) צריך להיות גם היחס אל החיות. בנקודה זו היה ראוי להרחיב, אך בקיצור יש להדגיש כי תורת ישראל מבדילה בין האדם והחיה, ומחייבת את האדם במצוות רבות שנועדו למנוע צער בעלי חיים. ההבדל מהותי.

כעת נבין בצורה שונה את מהות יציאת מצרים, ואת הנחיית רבותינו,

"בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, שנאמר "הגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים" (פסחים, י/ה)

יואב איתן, חבר קבוצת יבנה. בעל תואר Ph.D בתורשה של בעלי חיים.
עובד בלול ובמדגרת קבוצת יבנה.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בעזרת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בעזרת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il